

## JAARVERSLAG ARCHEOLOGISCHE WERKGROEP GORINCHEM

### *Vergaderingen*

De archeologische werkgroep Gorinchem heeft in 2008 op 15 januari en 22 april vergaderd onder voorzitterschap van René van Dijk (Gemeentearchief Gorinchem).

De vergadering van 24 juni is na overleg komen te vervallen. Aan het overleg namen deel: Wieteke van Hulten (Gemeente Gorinchem Ruimtelijke Ontwikkeling), Eliza van Rooijen (ingehuurde gemeentelijke archeoloog in deeltijd), Martin Veen, Toos Busch en Teus Koorevaar (AWN-afdeling Lek- en Merwestreek).

Besproken werden de uitgevoerde en de nog komende opgravingen en de samenwerking in de Alblasserwaard & Vijfheerenlanden, met name de voortgang van de archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart voor de samenwerkende gemeenten in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, waaraan ook Gorinchem deelneemt. Gorinchem beschikte al enige jaren over een concept-verwachtingskaart, maar in de nieuwe kaart zullen deze gegevens worden overgenomen en zondig geactualiseerd. Verder zijn de aanpassingen besproken die in het huidige depot nodig zijn om aan de kwaliteitsnorm van de provincie te voldoen.

### *Opgravingen*

Toen op 15 januari in het gebied Achter de Kerk begonnen werd met de aanleg van een blusleiding en een pompput ten behoeve van de Grote Toren, werden aldaar de restanten van een muurtje en menselijke skeletresten aangetroffen.

Daarop is besloten tot een Definitief Archeologisch Onderzoek. Dit is in mei uitgevoerd. Er zijn kisten en skeletresten van 53 individuen aangetroffen.

De kisten lagen in meerdere lagen boven elkaar. De graven in het bovenste niveau waren in enkele gevallen geruimd. De kwaliteit van de botten en het hout van de kisten wisselde sterk.

Ter hoogte van de pompput is de bodem uitgegraven tot onder het pakket met begravingen. Daar werd een deel van een mestkuil of ophogingslaag uit de 14<sup>de</sup>/15<sup>de</sup> eeuw blootgelegd.

Hieruit zijn fragmenten leer, aardewerk, bot en metaal verzameld.

Het botmateriaal is op 7 oktober opgehaald voor onderzoek in Zandijk.



*Het boerderijtje dat aan de Kop van de IJsbahn lag voordat het in 1998 afbrandde. Originele foto afgestaan door dhr. G.F. de Goeij te Arkel. Detailfoto: T. Koorevaar.*

Het volgende project dat de aandacht vroeg was het onderzoek aan de Kop van de IJsbahn dat vanaf 21 januari door BAAC werd uitgevoerd. Op deze locatie heeft een boerderijtje gestaan dat in 1998 is afgebrand. Zoals verwacht zijn van dit boerderijtje de funderingen teruggevonden bestaande uit een voorhuis en een schuurgedeelte, maar geen onderliggende woonheuvel. In het voorhuis werd een keldertje aangetroffen met een gemetselde trap. In een hoek van dit keldertje lag een plavuis met een gat, waaronder een houten tonnetje was ingegraven. Opmerkelijk was dat in het schuurgedeelte slecht één bakstenen poer werd aangetroffen, precies in het midden. De vondsten dateren vooral uit de 18<sup>de</sup> eeuw, zoals een snorrobot, een lepel en wat munten.

Verder oostelijk op het terrein werd een baksteenspoor aangetroffen met vlak daarbij een dump waarin aardewerk uit de 14<sup>de</sup> / 15<sup>de</sup> eeuw voorkwam.

Aan de Arkelstraat 28 is, in verband met voorgenomen bouwwerkzaamheden eind april, een proefput aangelegd omdat hier mogelijk restanten van het koor van de kerk te verwachten zijn. Er zijn inderdaad funderingen aangetroffen. Het is nog niet met zekerheid te zeggen of deze bij het koor van de kerk horen.





(links) Het tonnetje uit de kelder wordt uitgegraven. (rechts) De graafcrew aan de Kop van de IJbaan: Mieke Tolboom, Sjaak Mooren, Herwin van den Engel, Toos Busch en kraanmachinist Patrick Luijtelaar. Foto's: T. Koorevaar.

In de Schepenenstraat is in augustus een booronderzoek uitgevoerd in verband met de brede school, die daar gebouwd zal worden. Ter plaatse werd op een diepte van ca. 4 meter onder het maaiveld de stroomgordel 'Gorkum-Arkel' verwacht met mogelijke bewoningssporen. Hoewel in één boring een zandpakket is aangetroffen, lijkt die te klein van omvang om tot de bovengenoemde stroomgordel te behoren. Verder zijn voornamelijk veen- en kleilagen aangeboord. De exacte ligging van de stroomgordel, met volgens de CHS een redelijke tot grote kans op archeologische sporen, is dus nog niet duidelijk. Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen, waardoor wordt afgezien van vervolgonderzoek.

Ten behoeve van het project 'Ruimte voor de rivier' zijn in het uiterwaardengebied Avelingen-Oost door RAAP 150 aqualoc-boringen gezet tot 8 meter diepte. Er is slechts één scherf aangetroffen, maar geen woongrond.

#### Bezoeken

Op 1 maart kregen 11 leden van de Archeologische Vereniging Land

van Heusden en Altena uitleg en een rondleiding in het depot en de werkruimten.

Op 17 april brachten 16 leden van de Historische Vereniging de Heerlijkheid Vuren een bezoek aan de werkruimte. Martin Veen hield een inleiding en verzorgde een rondleiding door de werkruimten en gaf uitleg over de opgravingen en de werkzaamheden van de medewerkers.

#### Werkzaamheden

Het aardewerk van de Rosmolensteeg V37 is met foto/beschrijving ingevoerd in de database. De pijpenkoppen en -stelen uit deze put werden gereconstrueerd.

Het aardewerk van de Blijenhoek wordt op maandag- en woensdagavond gerestaureerd en de restauratie van het glas van de Krijtstraat vordert gestaag.

#### Diversen

Een bierfles (Melkheul 02) blijkt afkomstig te zijn uit Wilmarsdonk, een verdwenen dorp bij Antwerpen.

De toren staat nu midden in een industriegebied.

Op 24 mei (Open Havendag) werd een kraam verzorgd met o.a. vondsten van de Rosmolensteeg en botmateriaal van dieren. Er was goede belangstelling.

Op 22 juni verscheen in de serie: Studies in European Urban History (1100-1800) de publicatie *Back to the Schoolyard, the Daily Practice of Medieval and Renaissance Education*. Auteur is Annemarieke Willemsen. De opgraving in de Krijtstraat van de school/Latijnse school (GOKS02) leverde enkele gegevens en afbeeldingen voor deze publicatie.

Op 11 oktober (Middeleeuwse dag) was één van de activiteiten 'de Vloek van de Duveltjesgracht' waarbij in atelier TOETS buiten de Waterpoort een tafel met aardewerk van de Rosmolensteeg was ingericht. Ongeveer 50 bezoekers toonden belangstelling. AD Rivierenland maakte een uitgebreid verslag.

Toos Busch, Eliza van Rooijen, Martin Veen,  
Wieteke van Hulten en Teus Koorevaar